

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องศาสนากับการเมืองใหม่ในประเทศไทยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงอำนาจของศาสนจักรกับอาณาจักรในต่างประเทศ อันได้แก่ คริสต์ศาสนา ศาสนาอิสลาม รวมถึงบทบาทการต่อสู้และการเคลื่อนไหวทางการเมืองของขบวนการพุทธศาสนาในเอเชียที่มีความโดดเด่น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างพุทธจักรกับอาณาจักรในประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประวัติความเป็นมาของสำนักสันตติ โศก บทบาททางการเมืองของสำนักสันตติ โศก แนวคิดพุทธศาสนากับการเมืองไทย เพื่อพัฒนาการเมืองการปกครองของประเทศไทยให้เป็นการเมืองใหม่ ที่เกิดจากกิจกรรมที่มีได้เป็นกิจกรรมทางการเมืองไปสู่กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action) และบทสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการเมืองในต่างประเทศ (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพุทธศาสนากับการเมืองไทย (3) เพื่อศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมืองและพัฒนาการของสำนักสันตติ โศก ในฐานะกลุ่มอิทธิพลกลุ่มหนึ่งในสังคมไทย โดยพัฒนาจากการรวมกลุ่มที่มีกิจกรรมที่มีใช้กิจกรรมทางการเมืองไปสู่กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมทางการเมือง (non-political action to political action) และ (4) เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธศาสนากับการเมืองเพื่อพัฒนาการเมืองในประเทศไทยให้เป็นการเมืองใหม่

สรุปผลการวิจัย ในยุโรปสมัยกลาง ฝ่ายคริสตจักร (church organization) มีอิทธิพลเหนือกว่าฝ่ายอาณาจักร เพราะเป็นยุคสมัยที่จักรวรรดิโรมันเริ่มเสื่อม ประชาชนพบเห็นแต่ความวุ่นวาย ความเสื่อมของสังคมและวัฒนธรรม บรรดาผู้ที่ปรารถนาจะหลีกเลี่ยงสภาพดังกล่าว ได้พบว่าคริสต์ศาสนาสามารถตอบสนองความปรารถนาทางจิตใจของตน (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะอักษรศาสตร์, 2538, หน้า 198-200) เมื่อจักรวรรดิโรมันถึงกาลวิनाศ คริสต์ศาสนาจึงมีอิทธิพลในจักรวรรดิโรมัน และ

ภายในคริสต์ศตวรรษที่สี่คริสต์ศาสนามีอิทธิพลครอบคลุมทั่วทั้งจักรวรรดิโรมัน เนื่องด้วยปัจจัยดังต่อไปนี้ (1) ความสะดวกในด้านการคมนาคมของกรุงโรมทำให้คริสต์ศาสนาแพร่หลายได้อย่างรวดเร็ว (2) คำสั่งสอนของคริสต์ศาสนาเหมาะสมแก่สภาพสังคมในกรุงโรมที่มีความหลวมล้ากันอย่างเห็นได้ชัด คำสั่งสอนของคริสต์ศาสนาที่กล่าวว่า คนจนมีโอกาสได้ขึ้นสวรรค์เร็วกว่าคนมั่งมี ทำให้คนส่วนใหญ่ของจักรวรรดิซึ่งล้วนอยู่ในสภาพทุกข์ร้อนยากจนพบทางออกของชีวิตและการปลดปล่อยจิตใจ (3) การที่จักรวรรดิโรมันกดขี่ข่มเหงชาวคริสเตียนยิ่งทำให้คนเห็นใจคริสต์ศาสนาและยิ่งศาสนาต้องถูกบังคับข่มขู่ยิ่งทำให้ศรัทธาของคนทั่วไปมั่นคงขึ้น และ (4) การจัดการของฝ่ายคริสตจักรรัดกุมมั่นคงและมีประสิทธิภาพ มิชชันนารี (missionary) ขยันอดทนพากเพียร ซึ่งความจริงได้มากกว่าศาสนาเดิม ๆ ที่นับถืออยู่ (นันทนา กปิลกาญจน์, 2518, หน้า 176-177) คริสตจักรมีความแข็งแกร่งมากขึ้นจนกระทั่งมีอิทธิพลครอบงำอาณาจักรเหตุที่คริสตจักรมีอิทธิพลเหนืออาณาจักร สรุปได้ดังนี้ (1) จักรพรรดิโรมันในยุคนั้นขาดคุณสมบัติของความเป็นผู้นำและไม่มีความสามารถในการบริหาร (2) ผู้นำทางคริสต์ศาสนามีคุณสมบัติที่จักรพรรดิไม่มี (3) คริสต์ศาสนามีสิ่งดึงดูดใจผู้คนจำนวนมากซึ่งกำลังท้อแท้ต่อสภาพการณ์ที่มีทั้งความแตกแยกเสื่อมโทรมของสังคมและการเมือง และ (4) การเชื่อมโยงความคิดทางศาสนากับการเมืองโดยใช้แนวคิดทฤษฎีเทวสิทธิ์ คือเชื่อว่าอำนาจทางการเมืองมาจากพระเจ้า พระเจ้าสร้างโลก สร้างมนุษย์ สร้างรัฐ และเป็นที่มาของอำนาจทางการเมือง ดังนั้นศาสนจักรจึงมีอำนาจและอิทธิพลเหนืออาณาจักร

ในดินแดนตะวันออกกลาง ศาสนาอิสลามมีความสำคัญ เพราะเป็นศาสนาที่สามารถรวมชาติอาหรับต่าง ๆ ให้เป็นเอกภาพ การที่ศาสนจักรของอิสลามมีอิทธิพลเหนืออาณาจักรอิสลามในทุกด้าน เนื่องจากสาเหตุดังต่อไปนี้ (1) อิสลามเป็นธรรมนุญแห่งชีวิตที่พระเจ้าประทานให้แก่มนุษยชาติผ่านทางศาสดามุฮัมมัด (อัศดุร รอฎฟ, 2544, หน้า 6) ศาสนาอิสลามเป็นเสมือนองค์การทางนิติบัญญัติที่มีบทบัญญัติทางการเมืองจากพระคัมภีร์อัล-กุรอาน และคำสั่งสอนของศาสดามุฮัมมัดเป็นธรรมนุญสูงสุดทางการเมือง และ (2) อิสลามถือว่าการเมืองเป็นเรื่องที่จำเป็น “รัฐ” กับ “การเมือง” เป็นเรื่องที่แยกขาดจากกันไม่ได้ ดังนั้นอิสลามจึงเป็นระบบของสังคมที่ไม่ได้แยก

ศาสนจักรออกจากอาณาจักร กล่าวคือ มิได้แยกกิจการทางศาสนาออกจากกิจการทางโลก ทุกสิ่งที่ปฏิบัติเป็นไปตามพระบัญชาของพระเจ้าไม่ว่าจะในด้านการเมือง เศรษฐกิจ กฎหมาย สังคม วัฒนธรรม จริยธรรม และอื่น ๆ อิสลามจึงเป็นทั้งธรรมเนียมชีวิตและธรรมเนียมการเมืองของมุสลิมทุกคน

ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนจักรกับอาณาจักรในเอเชียโดยส่วนใหญ่ จะพบว่าศาสนจักรไม่มีอิทธิพลเหนืออาณาจักรดังเช่นในยุโรปสมัยกลางหรือในดินแดนตะวันออกกลาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งพุทธศาสนามีแต่สนับสนุนเกื้อกูลอาณาจักรให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ทั้งนี้เนื่องจากว่าในระยะเวลาที่พุทธศาสนาแพร่ขยายมาสู่ภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ ชุมชนต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้มีระบบความเชื่อและนับถือศาสนาอื่นอยู่ เช่น การถือไสยศาสตร์ การนับถือบรรพบุรุษ การนับถือศาสนาพราหมณ์ เป็นต้น โดยเฉพาะดินแดนที่เป็นประเทศไทย ลาว กัมพูชาในปัจจุบันนี้ได้รับเอาปรัชญาของพุทธศาสนามาผนวกเข้ากับระบบความเชื่อเดิมที่ตนมีอยู่ (สมบุรณ์ สุขสำราญ, 2527ก, หน้า 9) ดังนั้นในการเผยแผ่ศาสนาผู้นำในการเผยแผ่ศาสนาจึงต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้ปกครองของฝ่ายอาณาจักร ในขณะที่ฝ่ายอาณาจักรได้ใช้พุทธศาสนาส่งเสริมอำนาจทางการเมืองโดยแนวคิดเรื่องบุญกรรมเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ใช้อ้างสนับสนุนสถานภาพและอำนาจของผู้ปกครองเสมอมา หากจะกล่าวถึงบทบาทของศาสนาที่โดดเด่นจะพบได้บ้างในประเทศที่เกิดภาวะวิกฤติทางสังคมหรือการเมือง เช่น การต่อสู้ของมหาตมะ คานธี ที่ได้ใช้หลักการทางศาสนาในการกอบกู้เอกราชให้แก่ประเทศอินเดีย และขบวนการสรรโวทัยโดยอริยรัตน์ที่ได้ประยุกต์หลักพุทธธรรมมาแก้ปัญหาสังคมการเมืองให้แก่ประเทศศรีลังกา

สำหรับความสัมพันธ์ของศาสนจักรกับอาณาจักรของไทย จะพบว่า พุทธจักรกับอาณาจักรไทยมีความสัมพันธ์ในเชิงพึ่งพาอาศัยกัน เป็นลักษณะที่สนับสนุนเกื้อกูลกัน โดยฝ่ายอาณาจักรต้องการอุดมการณ์ที่จะสนับสนุนความชอบธรรมในด้านการปกครองของตน ส่วนฝ่ายศาสนจักรต้องการให้ฝ่ายการเมืองสนับสนุน เพราะเมื่อประชาชนส่วนมากยอมรับนับถือ หมายความว่าฝ่ายศาสนจักรสามารถที่จะผูกขาดการเป็นผู้นำทางจิตใจที่เรียกว่า Spiritual Leader ได้ แม้ความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรกับศาสนจักรจะมีลักษณะของการพึ่งพาด้อยที่ด้อยอาศัย แต่ในเชิงอำนาจฝ่ายอาณาจักรมีอำนาจ

เหนือฝ่ายศาสนจักรตลอดมา การที่สถาบันสงฆ์เป็นศูนย์กลางความเชื่อและเข้าถึงประชาชนได้อย่างลึกซึ้งกว่าสถาบันใด เป็นผลให้ฝ่ายอาณาจักรต้องมีมาตรการควบคุมสถาบันสงฆ์ สถาบันสงฆ์จึงนับเป็นกลไกทางสังคมที่ผู้นำจำต้องระแวงระวังด้วยความรอบคอบอย่างยิ่ง และเพื่อเป็นการรักษาสถาบันสงฆ์ที่ประชาชนเคารพนับถือให้ไม่ต่างพร้อยหรือเป็นที่ดำเนินคดีได้ อาณาจักรจึงมีมาตรการควบคุมศาสนจักรอย่างใกล้ชิด ดังเช่นกรณีครูบาศรีวิชัย กรณีพระพิมลธรรม และกรณีสันตือ โศก เป็นต้น การที่สำนักสันตือ โศกพยายามตั้งตัวเองเป็นอิสระจากพุทธศาสนาถือเป็นการท้าทายอำนาจรัฐ เพราะรัฐได้กำหนดว่าพระสงฆ์ในพุทธศาสนาควรมีกิจกรรมตามพระราชบัญญัติการปกครองคณะสงฆ์ และการที่สมณะโพธิรักษ์มีผู้เคารพนับถือเป็นจำนวนมากจนถึงขั้นเป็นผู้นำ จึงทำให้รัฐเกิดความหวาดระแวง เพราะผู้นำทางศาสนาสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อสังคมและสามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้ สำนักสันตือ โศกเป็นตัวอย่างของการรวมกลุ่มจากกิจกรรมที่มีใช้กิจกรรมทางการเมืองไปสู่กิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action)

โดยสำนักสันตือ โศกเริ่มจากการรวมกลุ่มที่มีกิจกรรมทางศาสนาและพัฒนาการไปสู่กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองได้ในที่สุด แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของพุทธศาสนากับวิถีชีวิตของประชาชนที่มีพลังขับเคลื่อนสังคมเข้าสู่สังคมประชาธิปไตย

จากการวิจัยจะพบว่า พุทธศาสนาและการเมืองไทยมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน ถึงแม้ว่าจะต่างไปจากความสัมพันธ์ของศาสนจักรกับอาณาจักรในตะวันตกซึ่งฝ่ายศาสนจักรมีอิทธิพลเหนือกว่าฝ่ายอาณาจักร แต่ในสังคมไทยอิทธิพลของปรัชญาแนวคิดและหลักธรรมของพุทธศาสนาเป็นกรอบการปฏิบัติตัวของผู้มีอำนาจทางการเมืองหรือผู้ปกครองในแง่หลักการของผู้ปกครองพึงกระทำและเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งการใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ไทยมาโดยตลอด

นิโคโล มาคิอาเวลลี (2552, หน้า 189) ได้กล่าวไว้ว่า รัฐใดที่ได้ค้ำจุนอยู่ด้วยระเบียบแบบแผนทางศาสนาและปกครองโดยผู้ปกครองทางศาสนา บรรดาผู้ปกครองเหล่านี้จะปกครองได้อย่างปลอดภัยและเป็นสุข จะเห็นได้ว่าศาสนากับการเมืองมีความสัมพันธ์กันมาอย่างยาวนาน จึงกล่าวได้ว่าทั้งในสังคมตะวันตกและตะวันออก หลักคิดทางศาสนาหรือหลักธรรมมีความสำคัญในฐานะที่เป็นแนวคิดหลักของสังคม

และการเมือง ศาสนาทำหน้าที่กำหนดคุณค่าและเป้าหมายที่รัฐหรือผู้ปกครองควรบรรลุ ตลอดจนหลักเกณฑ์และกรอบการปฏิบัติตัวของผู้ปกครอง อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างศาสนากับการเมืองเป็นความสัมพันธ์เชิงปรัชญา กล่าวคือ ปรัชญาของศาสนาเป็นฐานความคิดที่สำคัญของปรัชญาการเมือง สิ่งที่แยกศาสนาออกจากการเมืองจึงเป็นเรื่องรูปแบบการเมืองและกระบวนการทางการเมืองซึ่งอาศัยกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ ดังนั้นอิทธิพลของศาสนาต่อการเมืองจึงเป็นอิทธิพลในแง่ความคิดมากกว่าในทางปฏิบัติ

การเมืองการปกครองของประเทศไทยก่อน ปี พ.ศ. 2475 เป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ คือ ปกครองโดยพระมหากษัตริย์ ซึ่งพระมหากษัตริย์ไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ได้ยึดหลักธรรมในพุทธศาสนาเป็นกรอบในการประพฤติปฏิบัติ เช่น การยึดหลักธรรมราชา การยึดหลักทศพิธราชธรรม แต่ภายหลังจากที่ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 การปกครองของประเทศไทยได้เปลี่ยนเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำที่เข้าสู่อำนาจการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมิได้ยึดหลักธรรมของพุทธศาสนาเป็นกรอบในการบริหารและปกครองบ้านเมือง จึงทำให้การเมืองของไทยเกิดปัญหาจนกระทั่งเกิดเป็นวิกฤติทางการเมือง ทั้งนี้การยึดหลักธรรมในการปกครองหมายถึง การยึดหลักธรรมะในการบริหารและการปกครองอย่างแท้จริง มิใช่เพียงแต่การแสดงตนว่าเป็นผู้มีธรรมะหรือเป็นผู้ที่รักคุณธรรมตามที่นิโคโล มาคิอาเวลลี (2552, หน้า 288) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองควรจะแสดงตนเป็นผู้รักคุณธรรม ทำตนเป็นตัวอย่างของความเมตตากรุณาและความโอบอ้อมอารี แต่ในข้อเท็จจริงของการปฏิบัติงานมิได้ยึดหลักธรรมดังภาพพจน์ที่ได้แสดง และจากปัญหาทางการเมืองในช่วงกว่า 80 ปีที่ผ่านมา เป็นเครื่องบ่งชี้ได้อย่างชัดเจนว่า ผู้นำที่เข้าสู่อำนาจมิได้ยึดหลักธรรมในการบริหารและปกครองตามที่กล่าวหรือแสดงตนว่าเป็นผู้มีธรรมะ

กอบริกับว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการเมืองที่มีการจัดระบบอำนาจธิปไตย แต่ไม่มีความคิดว่าด้วยคุณธรรมหรือศีลธรรม ระบอบประชาธิปไตยเป็นเพียงระบอบที่ป้องกันรัฐรั้งแก่ประชาชนจึงลดอำนาจรัฐด้วยการแบ่งแยกอำนาจธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีข้อดีที่ป้องกัน

การกดขี่จากผู้ปกครองแต่ไม่ได้สร้างผู้ปกครองที่ดี ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ปกครองให้มีศีลธรรม ทำให้สังคมต้องสร้างกฎหมายเพื่อจะแก้ปัญหาเฉพาะหน้าใหม่ ๆ เสมอ เพราะกฎหมายมักจะตามปัญญาของคนชั่วที่ถูกครอบงำด้วยกิเลสไม่ทัน และคนชั่วมีมากพอที่จะสมคบกันทำความชั่วใหญ่ ๆ ดังนั้น การเมืองจึงอยู่ในสภาพที่ไม่มีแนวคิดเกี่ยวกับศีลธรรมอยู่ในตัวและสนับสนุนการบริโภคนิยมตามอำนาจกิเลสแบบทุนนิยม (ปรีชา ช้างขวัญยืน, 2538, หน้า 147-148) ก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ทางการเมืองจนกระทั่งสังคมการเมืองมีการเรียกร้องการเมืองใหม่ ดังนี้

การเมืองใหม่ตามแนวคิดของนายสนธิ ลิ้มทองกุล คือ การเมืองที่ใช้จริยธรรมในการปกครอง ใช้ธรรมนำหน้า ต้องพัฒนาการเมืองโดยปรับ โครงสร้างของสังคมให้สอดคล้องตามรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ของไทย ผู้ปกครองและประชาชนต้องยึดหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ หลักศีลธรรมและหลักความยุติธรรม ประชาธิปไตยที่แท้จริงคือทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม ยกเลิกการรวมศูนย์อำนาจโดยให้มีการกระจายอำนาจและงบประมาณลงสู่ท้องถิ่น ปฏิรูประบบราชการทั้งหมด ทั้งนี้ การเมืองใหม่ของประเทศไทยไม่จำเป็นต้องดำเนินการเมืองกระแสหลักแบบตะวันตก

การเมืองใหม่ตามแนวคิดของนายปานเทพ พัวพงษ์พันธ์ คือ การเมืองที่มีธรรมนำหน้าโดยยึดหลักธรรมาธิปไตย เพื่อให้ประโยชน์สุขเกิดแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง การเมืองใหม่นิยามได้ดังนี้ การเมืองที่ยึดมั่นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ทำให้คนดีปกครองบ้านเมืองและป้องกันคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจ เป็นการเมืองที่ภาคประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ส่งเสริมให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่เข้มแข็งด้วยศีลธรรม คุณธรรม มีจิตสำนึกแห่งส่วนรวม มีการศึกษาเพื่อเป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐบาล ทั้งนี้ การเมืองใหม่จะต้องมีการแยกอำนาจฝ่ายบริหารและฝ่ายนิติบัญญัติให้ขาดจากกัน มีการปรับ โครงสร้างกระบวนการยุติธรรมและผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมทั้งการกำหนดบทลงโทษคดีทุจริตทางการเมืองให้รุนแรงกว่าในปัจจุบัน ในการที่จะเกิดการเมืองใหม่ได้สังคมจะต้องมีการปรับโครงสร้างครั้งยิ่งใหญ่ในทุกด้าน

การเมืองใหม่ตามแนวคิดของสมณะโพธิรักษ์ คือ ธรรมะต้องนำการเมือง ผู้นำยึดหลักธรรมาธิปไตย ผู้นำทางการเมืองควรมีลักษณะแบบชาวอโศก คือ มีธรรมะมักน้อย สันโดษ ไม่ยึดติด ไม่ต้องหาเสียง ซึ่งชาวอโศกมีความพร้อมที่จะทำงานการเมือง หากว่าประชาชนเรียกร้อง ด้านนโยบายทางเศรษฐกิจควรมีหลักบุญนิยมแทนทุนนิยม นักการเมืองต้องรู้จักประชาธิปไตยที่แท้จริงเพื่อสอนและเผยแพร่ให้ประชาชนรับรู้งานการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยคืองานที่มีคุณธรรม เป็นงานกุศล ผู้นำต้องเป็นผู้ที่พึ่งตนเองได้ ไม่ยึดงานการเมืองเพื่อเป็นอาชีพแต่ต้องทำงานการเมืองแบบเสียสละ มีอิสระและไม่มียศใด ๆ

จากการวิจัยครั้งนี้ค้นพบว่า ศาสนากับการเมืองใหม่คือการนำเอาอุดมการณ์ทางพุทธศาสนาที่ได้ถูกกลืนมานานในสังคมการเมืองไทยให้กลับเข้ามาสู่แนวคิดในทางการเมืองเพื่อพัฒนาเป็นการเมืองใหม่ในประเทศไทย แนวคิดศาสนากับการเมืองใหม่ คือ การปรับปรุงการเมืองปัจจุบันให้ดีขึ้นและเหมาะสมกับประเทศไทย โดยให้ความสำคัญกับหลักธรรมของพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวกับผู้นำรวมถึงการปรับปรุงการเมืองให้เป็นการปกครองโดยธรรม ให้ผู้นำยึดหลักการปกครองแบบธรรมาธิปไตย การเมืองใหม่มีความคิดเห็นว่าระบอบทุนนิยมเป็นสาเหตุของความเสื่อมโทรมทางการเมืองเนื่องจากเงินเข้ามามีบทบาทในการเลือกตั้ง การเมืองใหม่จึงมีแนวคิดที่เน้นคุณธรรมของนักการเมืองและต่อต้านการคอร์รัปชัน การเมืองใหม่ คือ การปฏิรูปการเมืองปัจจุบันในด้านต่าง ๆ ดังนี้ (1) มีการกระจายอำนาจและงบประมาณสู่ท้องถิ่นอย่างเต็มรูปแบบ (2) มีการแยกหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการของรัฐออกจากกัน (3) ส่งเสริมให้สังคมมีกลุ่มที่หลากหลายเพื่อป้องกันปัญหาของกลุ่มเฉพาะที่เป็นกลุ่มเสียงข้างมาก(majority faction) (4) เสริมสร้างให้ประชาชนทั่วไปเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง มีการรวมกลุ่มกันซึ่งอาจจะเริ่มรวมกลุ่มจากกิจกรรมที่มีใช้กิจกรรมทางการเมืองไปสู่กิจกรรมที่เป็นกิจกรรมทางการเมือง (from non-political action to political action) (5) ปรับเปลี่ยนแนวคิดและกระบวนการสรรหาผู้นำของรัฐให้สามารถที่จะได้ผู้นำที่มีคุณธรรมยึดหลักธรรมในการปฏิบัติหน้าที่และบริหารบ้านเมือง (6) ส่งเสริมให้มีการเมืองภาคประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นของส่วนรวมหรือของท้องถิ่นตน (7) สร้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ที่สามารถ

สะท้อนถึงการเป็นตัวแทนของทุกภาคส่วนเพื่อให้มีการถ่วงดุลอำนาจอย่างแท้จริง (8) กำหนดบทลงโทษขั้นรุนแรงสำหรับความผิดของพรรคการเมืองและนักการเมือง รวมถึงให้มีผลไปยังผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ (9) ปฏิรูปทางความคิดและจิตสำนึกของ นักการเมืองรวมถึงประชาชนทั้งปวงให้เห็นความสำคัญของหลักธรรมในพุทธศาสนา ให้มีการยึดหลักศีลธรรมเป็นบรรทัดฐานในการดำรงชีวิต เป็นเสมือนธรรมนูญชีวิตและ ธรรมนูญการเมือง กล่าวโดยสรุป คือ ต้องให้มีการปฏิรูปอย่างทั่วทุกด้าน การเมืองใหม่ มุ่งที่จะลดความขัดแย้ง ลดการแข่งขันเรื่องผลประโยชน์ต่าง ๆ ความคิดการเมืองใหม่ เป็นความคิดอุดมคติ เพราะปฏิเสธความเป็นจริงทางการเมืองว่าเป็นเรื่องของอำนาจและ ผลประโยชน์ ซึ่งเท่ากับการปฏิเสธสภาพที่เป็นอยู่ของการเมืองปัจจุบัน

ในการวิจัยเรื่องศาสนากับการเมืองใหม่ครั้งนี้จะพบว่า ศาสนายังไม่ได้เข้ามา มีบทบาทในการเมืองอย่างเด่นชัดแต่จะเริ่มมีบทบาทมากขึ้น แม้ว่าจะไม่เป็นการเข้ามา เกี่ยวข้องโดยตรง ดังเช่น สมณะโพธิรักษ์ผู้นำของสำนักสันตติ โศกมีความคิดว่า จะเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยที่ไม่ส่งคนลงเลือกตั้ง หรือพรรคการเมืองที่ตั้งขึ้นไม่ได้ มุ่งหวังที่จะได้อำนาจทางการเมืองแต่จะเกี่ยวข้องกับการเมือง โดยการทำให้เป็น ประโยชน์ เสียสละเพื่อส่วนรวม มากกว่าการเข้าไปเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน การเคลื่อนไหวของสำนักสันตติ โศกแสดงให้เห็นถึงมิติทางด้านจิตใจ จิตวิญญาณ ที่ทำให้คนที่เข้ามาในแวดวงการเมืองมีธรรมะมากขึ้น กล่าวได้ว่า มิติทางศาสนาของ การเมืองใหม่นี้ แม้เป็นสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น แต่เป็นแง่คิดและเป็นส่วนที่ปฏิเสธ ความเสื่อมโทรมของการเมืองเก่า ทำให้นักการเมืองได้เริ่มถูกคิดและเห็นถึงพลัง ภายนอกที่คอยตรวจสอบถ่วงดุลอยู่ ซึ่งไม่ใช่พลังประชาชน โดยทั่วไปตามหลัก ประชาธิปไตยของตะวันตก แต่เป็นพลังทางศาสนาซึ่งเป็นพลังแห่งจิตวิญญาณ